

УДК 811.16:378.4(438)
УДК 811.16:378.4(437.3)
УДК 811.16:378.4(497.7)

Лидија ТАНУШЕВСКА

Филолошки факултет „Блаже Конески“
Скопје, Македонија

**ЗА МЕЃУНАРОДНИОТ СЛАВИСТИЧКИ ПРОЕКТ
„TOWARDS MODERN SLAVIC STUDIES” НА
ШЛЕЗИСКИОТ УНИВЕРЗИТЕТ ОД ПОЛСКА,
УНИВЕРЗИТЕТОТ ВО ОСТРАВА ОД ЧЕШКА И СВ.
КИРИЛ И МЕТОДИЈ ОД МАКЕДОНИЈА**

Проектот „Towards Modern Slavic Studies” е одобрен и поддржан од програмата Еразмус на Европската Унија во рамките на програмите КА2 – Соработка за иновации и размена на докажани постапки и КА203 - Стратешко партнерство во областа на високото образование во 2020 г. На македонски јазик проектот е прифатен под името „Модерни славистички студии“, а во широка меѓународна употреба е и кратенката од англискиот назив – NEWSLA. Проектниот тим го сочинуваат: Малгожата Калита, Јоана Дердовска, Дариуш Ткачевски (од бохемистиката при Шлезискиот Универзитет) и Каролина Поспишил-Хофмањска (од полонистиката на истиот универзитет); Јиржи Муриц, Симона Мизерова и Ирена Богочова (од полонистиката при Оставскиот Универзитет); Јасминка Делова-Силјанова (од бохемистиката при УКиМ) и Лидија Танушевска (од полонистиката при УКиМ).

Иницијативата за проектот започна и произлезе од Шлезискиот Универзитет уште во 2019 г. од реалниот проблем на намалување на бројот на студентите на студиската програма Славистика, наспроти фактот дека на пазарот на трудот постои побарувачка на кадар со познавање на словенските јазици. Исто така, мотивирачки двигател е блискоста и испреплетеноста на чешко-полските културни релации како подлога за заеднички студии, како и потребата за спознавање и

прифаќање на другоста, што се однесува на македонскиот прилог во заедничката програма. Целта на проектот е да се направи програма за втор циклус заеднички интегрирани студии на овие три универзитети во траење од две години, односно четири семестри, со тоа што целата група запишани студенти би ја следеле наставата – еден семестар во Полска, еден семестар во Македонија, еден семестар во Чешка и последниот семестар, секој од својата матична земја, главно преку онлајн часови. Со ваквата вклученост, и на наставници и на студенти, оваа насока би овозможила меѓународен дијалог, подобра асимилација на мигрантите, отвореност кон другиот, толеранција за другите, односно социјална кохезија. Планираната програма претпоставува образование на еден Европеец кој не се плаши да прифати работа во друга земја, не чувствува страв од другоста и не е воден од стереотипи и предрасуди. Модерното во проектот се силабусите во кои се вклучени т.н. „меки вештини“ или „суштински способности што вклучуваат развој на база на знаења и креативно размислување“, значи, важно ни е студентите не само да имаат тесно специјализирано знаење, туку и вештини што ќе им овозможат да се приспособат на модерниот пазар и модерното општество. Современите дидактички форми на тандемска настава овозможуваат да се прикажат различни гледишта, перспективи на претставниците на различни земји и да се претстават различни дискурси.

Проектот беше во траење од две години и предвидуваше три работни средби во секој од универзитетските центри, вклучени во проектот, но со оглед на тоа што речиси целиот проектен тек се одвиваше во пандемиски услови, повеќето од тие средби се одржаа на платформата Мајкрософт Тимс. Почетокот на проектот го означил првата средба, чиј домаќин беше Шлезискиот Универзитет како координатор, одржана онлајн во периодот од 23-27 ноември 2020 г. Покрај формалното запознавање на учесниците во проектот, претставување на целите и очекувањата, размената на мислењата и консултациите, во рамките на оваа средба беше одржана и обука за современата настава со две работилници: проектирање на високообразовен курс врз основа на модерната дидактика и методологии и техники на модерната дидактика во пракса. Исто така, на оваа средба имаше и претставници на фирми со презентации на она што ги очекува идните магистри на

овие евентуални студии. Втората средба се одржа на 14 и 15 октомври 2021 г., исто така на платформата Мајкрософт Тимс, со тоа што овојпат домаќин беше македонскиот проектен тим. Освен оценката и презентацијата на дотогашната работа врз силабусите за заедничките славистички студии, на оваа средба беше поканета и проф. д-р Милица Миркуловска, полонистка од Катедрата за славистика при Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ со културолошки предавања за македонската етнографија во корелација со словенските контакти. Овие предавања беа осмислени и адаптирани за учесниците на проектот од Чешка и од Полска, како инволвирање на другоста и поттик за спознавање нешто ново и поинакво од културолошки аспект, со цел да ги инспирира учесниците да го вметнат и македонскиот елемент во програмските содржини кои се изработуваа во овој проект. Третата проектна средба се одржа на 16 и 17 октомври 2022 г. во Острава, како заокружување на проектот, со настан на кој беше изложена „пресметката“ за сработеното и за очекувањата за во иднина, наречен Multiplier Event. Во настанот беше вклучено и предавањето на професорката Ирена Богочова за огледувањето на културата и менталитетот на народот во јазикот, како и презентацијата на студентите од Остравскиот Универзитет за искуствата здобиени на летната школа во рамките на проектот. Средбата со физичко присуство ги зајакна професионалните односи меѓу учесниците, вроди со други нови идеи и го отвори прашањето за нови проекти по завршувањето на овој.

Освен трите главни средби, предвидени во проектот, беа одржани уште неколку значајни состаноци и реализации на поставени работни задачи. На 22 април, 2021 г. се одржа онлајн пилотна преведувачка работилница, на која учествуваа наставници и студенти од сите три универзитета. Работилницата ја осмислија и ја модерираа Јасминка Делова-Силјанова, Јоана Дердовска, Малгожата Калита и Јиржи Муриц. Содржеше вовед во преведувањето, презентација на македонски јазик насочена кон еквиваленцијата, колокациите и фразеологијата, анализа на превод и работа врз превод во мешани групи, со различен прв или мајчин јазик. На концептот на ваквиот мешан, меѓународен час по преведување се работеше неколку месеци и му претстоеја средби на меѓународниот проектен тим во март и април. На 18 јануари и на 19

февруари, 2022 г. тимот се состана и во врска со „Бележникот на добри практики“, кој како готов резултат се појави во септември 2022 г. Во оваа книшка од триесетина страници се поместени сите наставни методи, применети во креирањето на наставните содржини во рамките на проектот, како и целите кои треба да се постигнат со нивното имплементирање и искуствата на придобивка во развојот на наставата.

Проектот „Модерни славистички студии“ предвиде и Летна школа, која се реализираше од 9-12 јули, 2022 г. во Скопје и во Охрид. На Летната школа учествуваше проектниот тим од трите земји, по десетмина студенти од студиските насоки бохемистика и полонистика на Остравскиот и на Шлезискиот Универзитет, како и поканетите студенти полонисти и бохемисти од Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“. Целта на школата беше да се применат часови со интегрирани студенти од различни земји и да се испробаат некои од сценаријата на силабусите подготвувани претходните две години. Самото патување би било дел од овие студии со оглед на таа интеграција на студенти и наставници од различни земји, кои привремено би мигрирале во различни универзитетски центри. Па, така и оваа летна школа, освен мериторните дидактички содржини, беше и вежба на меките вештини, односно соочување со реалноста и снаоѓање во животот. Беа одржани пет предавања, засновани на подготвените предмети во рамките на проектот: за историјата на регионот од Ирена Богочова, за јазичните контакти и двојазичноста од Јиржи Муриц, работилница за туристички водач од Дариуш Ткачевски, како и две тандем предања – на Лидија Танушевска и Малгожата Калита за градот во книжевноста и на Јоана Дердовска и Каролина Поспишил-Хофмањска за културолошки замислената географија. Освен тоа, во текот на петте работни дена студентите имаа и основен курс по македонски јазик за почетници, кој го спроведе проф. д-р Сташа Тофоска-Јанеска од Катедрата за македонски јазик при Филолошкиот факултет „Блаже Конески“.

Резултатите од овој проект се и дваесетина сценарија за предмети, кои опфаќаат не само опис на содржината на предметот, туку и распоред на активности на часот, почнувајќи од вовед, презентација, главни активности, интерактивни вежби, материјали за конкретниот час, целокупна библиографија и материјали во електронска форма.

Планирани се предметите: Фразеологија – поим и превод; Култура и стилистика на јазикот; Мотивот на митот во полската, чешката и македонската книжевност; Темата на градот во книжевноста; Книжевноста и сеќавањето; Реторика – умешност на говорење друг јазик; Интерперсонална комуникација; Јазичната етикета – учтивите форми во јазикот; Социокултурни и психолошки аспекти во јазиците; Преведувачки семинар; Популарната култура; Книжевноста и миграциите; Словен во посета на друг Словен (културен туризам и наука за реалиите); Работилница по методика на предавање јазик; Лингвистички работилници; Современи лингвистички теории; Книжевниот превод во дијалог на културите и Словенски јазични традиции, Основи на издавачката дејност. Македонскиот тим е заслужен за сценаријата од областа на фразеологијата, книжевноста и преводот.

Иновацијата и придобивката за нашиот универзитет е што со овие славистички студии би се изучувал македонскиот јазик на Остравскиот Универзитет во република Чешка, каде што досега не бил изучуван, а би се зацврстила и мотивирала и македонистиката во Катовице, на Шлезискиот Универзитет, која што во моментот е во криза, како и полонистиката, па и славистиката, воопшто, на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“. Придобивки од проектот се секако и интернационализацијата на студиските програми и на самите универзитети кои учествуваат во проектот, а придобивка за студентите двојната диплома која би се добивала, особено за македонските студенти, бидејќи тоа ќе биде и диплома од земји членки на ЕУ. Се разбира, иновативноста и современите наставни методи ќе придонесат за поголема мобилност на студентите и на академскиот кадар, како и за зголемување на интересот за изучување на словенските јазици.

Со надеж дека овие студии ќе заживеат и ќе се реализираат наскоро, останува стратешкото партнерство на овие три универзитети како солидна основа за плодна и успешна соработка.